

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO

IZBA KARNA

Zbiór urzędowy
tłoczony z polecenia
Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego

3

2025

**ZBIÓR URZĘDOWY
TŁOCZONY Z POLECENIA
PIERWSZEGO PREZESA SĄDU NAJWYŻSZEGO**

**3
2025**

Opracowane do druku
przez Kolegium Redakcyjne Izby Karnej Sądu Najwyższego

Treść:

I. Zbiór orzeczeń	str.	1
II. Skorowidz artykułowy	str.	65
III. Skorowidz przedmiotowy	str.	66
IV. Wykaz orzeczeń	str.	70

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl
czasopisma@wolterskluwer.pl
nr infolinii 801 044 545, prenumerata@wolterskluwer.pl

Skład i łamanie: Master, Łódź
Nakład: 850 egz.

ISSN 2545-2436

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO IZBA KARNA

Rok 2025 – Numer 3

I

7

WYROK Z DNIA 18 CZERWCA 2024 R.,
II KK 201/24

Przez brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy rozumieć zarówno sytuację, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany w przepisach ustawy – Prawo o ruchu drogowym, utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając *de facto* takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe „zawieszenie”, nie powodujące jednak ich definitywnej utraty.

Sędzia SN: J. Grubba.

Sąd Najwyższy w sprawie A. B. obwinionego o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a w zw. z art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2021 r., poz. 1212), po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 18 czerwca 2024 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k., kasacji wniesionej – na korzyść – przez Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego (...) w W. z dnia 13 lutego 2023 r.,

uchylił zaskarżony wyrok i uniewinnił A. B. od dokonania zarzucanego mu czynu (...).

Uzasadnienie

A. B. został obwiniony o to, że w dniu 19 października 2022 r., około godz. 15:00 w W., w ruchu lądowym, na drodze publicznej, jadąc ul. (...) na wysokości posesji (...), naruszył przepisy określone w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a w zw. z art. 102 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami w ten sposób, że kierując pojazdem marki (...) o nr rej. (...), nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdami – dokument nie został odebrany po ustaniu przyczyny zatrzymania, nie wniesiono opłaty ewidencyjnej, tj. o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a w zw. z art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2021 r., poz. 1212).

Wyrokiem nakazowym z dnia 13 lutego 2023 r., wydanym w sprawie o sygn. akt: (...), Sąd Rejonowy (...) w W. uznał obwinionego winnym zarzucanego mu czynu, przy czym przyjął, że obwiniony prowadził pojazd mechaniczny na drodze publicznej, nie mając do tego uprawnienia i za to skazał go, a na podstawie art. 94 § 1 k.w. wymierzył mu karę 2000 złotych grzywny. Sąd orzekł ponadto, na podstawie art. 94 § 3 k.w., środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 miesięcy oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 14 marca 2023 r., nie będąc skarżony przez żadną ze stron postępowania.

Obecnie od tego orzeczenia kasację na korzyść obwinionego złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżając wyrok w całości, sformułował on zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść naruszenia prawa materialnego, tj. art. 94 § 1 k.w., polegającego na przyjęciu, że fakt prowadzenia pojazdu mechanicznego po drodze publicznej bez uprzedniego odebrania dokumentu prawa jazdy po ustaniu przyczyny jego zatrzymania i bez wniesienia opłaty ewidencyjnej, jest tożsamy z prowadzeniem pojazdu mechanicznego na drodze publicznej bez posiadania do tego uprawnienia, podczas gdy tak określone zachowanie nie stanowi o realizacji znamion wykroczenia stypizowanego w powołanym przepisie.

Stawiając tak opisany zarzut, autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego w całości i uniewinnienie obwinionego od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest oczywiście zasadna w stopniu wymaganym przez art. 535 § 5 k.p.k., co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w składzie jednoosobowym (art. 15 § 4 k.p.w.).

Zaskarżone orzeczenie zapadło z rażąco obrażając art. 94 § 1 k.w., tj. przepisu penalizującego zachowanie polegające na prowadzeniu pojazdu mechanicznego, na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie mając do tego uprawnienia.

Rozważania odnośnie do wskazanego uchybienia należy rozpocząć od poczynienia pewnych wstępnych uwag. I tak, po pierwsze – decyzja administracyjna o zatrzymaniu A. B. prawa jazdy na okres trzech miesięcy wydana została w dniu 1 października 2020 r. samo zaś zatrzymanie prawa jazdy obejmowało okres od dnia 10 września 2020 r. do dnia 10 grudnia 2020 r. Decyzja ta została odebrana osobiście przez A. B. w dniu 9 października 2020 r. Mimo upływu okresu zatrzymania prawa jazdy, fizyczne jego odebranie nastąpiło dopiero z dniem 20 października 2022 r.

Po drugie – w związku z powyższymi okolicznościami oceny zachowania A. B. niewątpliwie należało dokonywać nie tylko przez pryzmat uregulowań obowiązujących w dacie popełnienia niesłusznie przypisanego mu wykroczenia, ale też, jeżeli chodzi o rzeczywiste znaczenie (w rozumieniu skutków prawnych w przestrzeni uprawnień do prowadzenia pojazdów) zatrzymania prawa jazdy i znaczenia fizycznego nieodebrania tego dokumentu po upływie okresu jego zatrzymania – z regulacjami obowiązującymi w tamtym czasie. Zauważenia bowiem wymaga, że w czasie pomiędzy zatrzymaniem A. B. prawa jazdy, a zdarzeniem będącym przedmiotem niniejszego postępowania wykroczeniowego, zmianie uległy m.in. przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami mogące rzutować na dotychczas wypracowane w orzecznictwie sądów administracyjnych rozróżnienie pomiędzy okre-

sem faktycznego pozbawienia prawa jazdy, a czasem, w jakim w rzeczywistości dana osoba pozostaje (fizycznie) bez prawa jazdy (*vide* art. 104a).

Po trzecie zaś i najważniejsze, w przedmiotowym postępowaniu konieczne było odróżnienie sytuacji nieposiadania przez kierującego pojazdem mechanicznym uprawnień do jego prowadzenia od sytuacji czasowego zatrzymania prawa jazdy na podstawie art. 135 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 1047), tj. w przypadku ujawnienia czynu polegającego na kierowaniu pojazdem z prędkością przekraczającą dopuszczalną o więcej niż 50 km/h na obszarze zabudowanym. Choć akurat kwestia ta pozostaje marginalna, we wcześniejszych wersjach tekstu ustawy – Prawo o ruchu drogowym, począwszy od dnia 18 maja 2015 r. do dnia 4 grudnia 2020 r., jednostką redakcyjną stanowiącą odpowiednik wskazanego artykułu był art. 135 ust. 1 pkt 1a lit. a i to na jego podstawie doszło do zatrzymania A. B. prawa jazdy.

Przechodząc do *meritum* – zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2019 r., IV KK 59/19, „przez brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy rozumieć zarówno sytuację, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany w przepisach ustawy – Prawo o ruchu drogowym, utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając *de facto* takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe «zawieszenie», nie powodujące jednak ich definitywnej utraty”.

Na gruncie przepisów obowiązujących we wrześniu 2020 r., kiedy to doszło do fizycznego zatrzymania A. B. dokumentu prawa jazdy (zatrzymanie oraz zwrot prawa jazdy drogą elektroniczną odbywa się dopiero od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2020 r., poz. 1517, tj. od dnia 5 grudnia 2020 r., na podstawie dodanego na jej mocy art. 135b ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym), w orzecznictwie sądów administracyjnych

przyjmowano konsekwentnie, że wyłącznie okres faktycznego pozbawienia prawa jazdy wynikający wprost z określonych tytułów prawnych jak wyrok, postanowienie czy decyzja administracyjna przesądza o terminie pozbawienia prawa jazdy, a nie czas, w jakim w rzeczywistości osoba pozostawała bez prawa jazdy (*vide* wyrok NSA z dnia 24 października 2012 r., I OSK 24/12, oraz z dnia 17 listopada 2008 r., I OSK 1457/07, czy wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 21 listopada 2013 r., II SA/Bd 1009/23, oraz z dnia 6 września 2022 r., II SA/Bd 659/22).

W rzeczywistości więc, tylko w okresie od dnia 10 września 2020 r. do dnia 10 grudnia 2020 r. (czyli wynikającym z decyzji administracyjnej) A. B. „nie posiadał uprawnień” do kierowania pojazdami mechanicznymi. Natomiast po upływie tego okresu – odzyskał je, niezależnie od tego, czy odebrał dokument prawa jazdy ze stosownego urzędu i fizycznie nim dysponował.

Tym samym zasadne jest przyjęcie, że w dniu 19 października 2022 r., wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, A. B. posiadał stosowne uprawnienia, tyle że nie posiadał przy sobie dokumentu ich potwierdzającego, co jednak nie jest wystarczające dla przyjęcia wypełnienia znamion z art. 94 § 1 k.w.

Mając na względzie przedstawione powyżej rozważania stwierdzić należy, że kasację wniesioną przez Rzecznika Praw Obywatelskich ocenić należało jako oczywiście zasadną.

Czyn przypisany A. B. nie wyczerpywał znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a w zw. z art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, wobec czego zaskarżony wyrok nakazowy należało uchylić, a obwinionego należało uniewinnić od postawionego mu zarzutu.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

**ZARZĄDZENIE Z DNIA 16 LIPCA 2024 R.,
III KO 52/24**

1. Próby dokonywania ocen skutków przeprowadzanych analiz prawidłowości obsady składu sądu orzekającego li tylko w kontekście prawidłowości przebiegu procesu nominacyjnego sędziego z punktu widzenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w oparciu o kryteria zewnętrzne, pozostające bez żadnego związku z prowadzonym postępowaniem karnym, jego podmiotem lub przedmiotem, prowadzą do subiektywizacji tejsze oceny odnośnie do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

2. O nienależytej obsadzie sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. można mówić jedynie wówczas, gdy sąd orzekał w składzie w ogóle nieznanym ustawie, skład sądu odbiegał od przewidzianej liczby członków dla danej kategorii spraw w sądzie danego szczebla czy w danym postępowaniu, nie zachowano ustawowych proporcji pomiędzy liczbą osób w nim zasiadających o różnym statusie prawnym, bądź gdy w składzie uczestniczy sędzia nieuprawniony do orzekania w danym sądzie (wady delegacji).

Sędzia SN: A. Roch.

Sąd Najwyższy w sprawie skazanego W. R. po zapoznaniu się z pismem obrońcy sygnalizującym konieczność wznowienia z urzędu postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 21 października 2022 r., utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 3 czerwca 2022 r., na podstawie art. 542 § 1 i 3 k.p.k. *a contrario*,

stwierdził brak podstaw do przeprowadzenia z urzędu postępowania o wznowienie.